

Η «τετιμημένη γηραιά δέσποινα Πιπίνα Κ. Αρτέμη», «η καρτερόψυχος» αυτή «δέσποινα», που αψηφώντας τα πάντα υπερασπίσθηκε και διέσωσε τέσσερεις χιλιάδες Αρμενίους, ανοίγοντας το αρχοντικό της και υπερασπιζόμενη, με κίνδυνο της ζωής της, τη σωτηρία του, αυτή η θαρραλέα Ελληνίδα από τη Σύρο, που ύψωσε, γενναίως, στο μπαλκόνι της την Ελληνική σημαία μαζί με τη Ρωσική, ενώπιον «του δαιμωνιώδους όχθου», είχε γυιό τον Αγιοσίλαο Αρτέμη, διαπρεπή δικηγόρο της Λευκωσίας. Αυτό αναφέρει το κείμενο. Έτσι και πάλιν η Κύπρος. Ποιος θυμάται, σήμερα, τη σφαγή των Αδάνων; Εκείνη τη μεγάλη σφαγή των Αρμενίων από τα πλήθη των φανατικών Τούρκων, τον Απρίλιο του 1909; Πέρασαν εκατόν και ένα χρόνια από τότε και όλα πια έχουν περιπέσει στον τόπο της λήθης, όπως τόσα άλλα, μέσα από την διορθισθαίνουσα προπαγάνδα και τις μεθοδεύσεις των ισχυρών του κόσμου τούτου. Σκέφτομαι τους χριστιανικούς εκείνους πληθυσμούς της Μικρασίας, που οδηγήθηκαν στο μαρτύριο και τη σφαγή και τον αφανισμό. Αιώνες τώρα. Σκέφτομαι τη σφαγή των Ελλήνων της Μικρασίας, τη σφαγή της Σμύρνης, τον αφανισμό των Ελλήνων της Πόλης, τη σφαγή της Κύπρου. Με τον ίδιο τρόπο. Απροκάλυπτα. Και βάνουσα. Και φρικτά. Υπό το απαθές και αδιάφορο βλέμμα των Δυτικών. Σκέφτομαι, ακόμα, πως το έγκλημα εκείνο, δεν υπήρξε «το ειδεχθέστερον στίγμα του αιώνος.» Αλλά, εξίσου ειδεχθή στίγματα και εγκλήματα, το ακολούθησαν.

Τα γράφω όλα αυτά, καθώς σπαρακτικώς και επωδύνως βιώνουμε εδώ στην Κύπρο τη μεθοδευμένη παράδοση του ελληνισμού της Κύπρου στους Οθωμανούς. Καθώς εισήλθαμε σε μια νέα τουρκοκρατία. Με τα στρατεύματα της κατοχής. Και όσα άλλα. Και σκέφτομαι, πόσο επωδύνως εμείς οι Έλληνες καθούμαστε να υπερασπισθούμε, μόνοι στον κόσμο τούτο, και να διασώσουμε τη σπαραγμένη και ληληλατημένη και καταπατημένη πατρίδα μας. Και σκέφτομαι, ακόμα, πόσο συνειδητοποιούμε την κρισιμότητα των καιρών, πόσο έτοιμοι είμαστε, πόσο ενωμένοι, για να την υπερασπισθούμε και να την διασώσουμε. Όμως, μόνο με τη γνώση της ιστορίας αληθά και τη σύμπνοια και την ομόνοια και την ομοψυχία θα εξέλθουμε των δεινών και των κινδύνων. Όλα τα άλλα είναι προφάσεις της ανοησίας και απερισκεψίας μας.

Εις εαυτόν

του Στέλιου Παπαντωνίου
Εκπαιδευτικού

Και επειδή φαίνεται να κατάλαβες πως η ελευθερία έχει και είναι μεγαλύτερης αξίας από όλα τα άλλα και από αυτήν εξαρτώνται τα πάντα και η περιουσία και η Ιστορία και προπάντων η αξιοπρέπείά σου, διερωτώμαι πώς αφήνεσαι και ανέχεσαι. Και η πολλή υπομονή βλάπτει, γιατί σε θεωρούν ... Ευτυχώς όμως έδειξες εκείνη την περίοδο και εκείνη τη μέρα που έριξες στην κλίση το βροντερό εκείνο ΟΧΙ, ελπίζω ή έω να ξαναφανείς άξιος όταν σε καλέσουν και ξαναδείς πως παίζεις στο ίδιο έργο θεατής, αλλά εκείνη την ώρα πάλη θα είσαι Ο Παίκτης. Ανέχεσαι. Κι αυτό προσπάθησαν να σε συνηθίσουν να υπακούς, να μη μιλάς, εσύ δεν ξέρεις, υπάρχουν τόσα άγνωστα, και οι μεγάλοι και οι μεγάλες δυνάμεις και τα συμφέροντα, εμείς έτσι δουλεύουμε, τυφλός και κωφός και άλαθος. Αλλά εκείνη τη μέρα ήταν το μέλλον και της πατρίδας και των παιδιών και των εγγονιών, είχες γίνει πια παππούς και εκείνο το σπίτι ήταν τόσο καινούργιο, μόλις έγιναν οι γάμοι και τόσο όμορφο μέσα στα περβόλια, και τόσο δροσερό το νεράκι να τρέχει απ' έξω...

Όπως και η εκκλησιά του Βουνού και το σπίτι του παπού κι όλα όσα έμαθες πως τα γκρέμισαν. Και οι φίλοι που χάθηκαν και δεν τους ξανάδες. Και ύστερα ήρθαν να σου γκρεμίζουν την Ιστορία και τους αγώνες και τις αγχόνες και τις διαδηλώσεις στη Σεβέρειο και έξω από τις φυλακές, και τ' αυτοκίνητα των Εγγιέζων που λαμπάδιαζαν μπουρλιότα και τα ξενύχτια στα φυλάκια, τότε που έμειναν οι εξετάσεις στη μέση και τρέχατε στα στρατόπεδα, γιατί δεν είχαμε στρατό κι έπρεπε να φτιάξουμε. Όλα λοιπόν ήταν εχθρικά προς την πατρίδα, όλα κακώς έγιναν, είσαι εγκληματίας, εσύ που πηδάς πάνω από μυρμήγκι;

Κι οι χιονοστιβάδες κατεβαίνουν σαρωτικές. Τα έκτροπα στα γήπεδα τ' ακούς και δεν παραξενεύεσαι, τα έκτροπα στα σχολεία σου, εδώ συνήθισες να βλέπεις γκρεμισμένο και καμένο τόσα χρόνια το ένδοξο Δημοτικό Αγίου Κασσιανού, η συνήθεια, τι να πεις, ποιος να πει, τα γκρεμισμένα καμπαναριά, τα ληηλατημένα νεκροταφεία. Μα εσύ στη Λευκωσία ξέρεις πως οπισθοχωρούσες, ή σε έβαζαν να οπισθοχωρήσεις για το καλό, για την ειρηνική συνύπαρξη, να να αρχίσουν συνομιλίες, κι έτσι, χάνεις τον Αϊ Λουκά, από το 58, χάνεις τον Αϊ Ιάκωβο, περήφανος ακόμα στα γεροντάματά του εκεί, χάνεις την περβόλια που 'παίζες μπάλα, χάνεις τη Μεγάλη Κωνσταντίνου με τους εκατοντάδες κατοίκους-φίλους, χάνεις τον καφενέ τα Ελευθερία, όλη την περιοχή πίσω από τα σχολεία, τον Αι Γιώργη. Η γειτονιά σου ασφυκτιά, μένει μόνο η εκκλησιά και δέκα σπίτια. Ο Αις Κασσιανός